

ФОРМИРАЊЕ И СТРУКТУРА ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Др Драган Ђукановић
Мр Светлана Ђурђевић-Лукић

У раду је анализирана реформа сектора одбране у Босни и Херцеговини од 2003. до 2006. године. Посебна пажња посвећена је постепеној трансформацији оружаних снага ентитета – Војске Федерације БиХ и Војске Републике Српске – у јединствене Оружане снаге Босне и Херцеговине. Врховни командант Оружаних снага БиХ је, у складу са Законом о одбрани из 2005. године, постало трочлано Председништво, док је истовремено основан и Заједнички штаб, као оперативно тело. С тим у вези, анализира се и унутрашња организација и структура Оружаних снага БиХ.

Сагледавајући испуњавање услова за приступање Оружаних снага БиХ Партнерству за мир и Северноатлантском савезу, наглашава се важност имплементације начела цивилне контроле оружаних снага, увођења ефикасног начина командовања и транспарентности сектора одбране.

Кључне речи: *реформа одбране, Оружане снаге Босне и Херцеговине, Војска Републике Српске, Војска Федерације БиХ, цивилна контрола оружаних снага, финансирање одбране, постконфликтна консолидација.*

Увод

Током рата у Босни и Херцеговини (1992–1995) деловале су три оружане формације, формиране доминантно према етничком принципу. Пробошњачка Армија Републике Босне и Херцеговине, настала трансформацијом некадашње Територијалне одбране 15. априла 1992. године, била је током рата под контролом власти у Сарајеву. Са друге стране, у оквиру непризнате територијалне аутономије Хрватске заједнице Херцег-Босне (касније преименована у Хрватску Републику Херцег-Босну) у Босни и Херцеговини је током марта 1992. године било формирано Хрватско вијеће об-

ране (ХВО). Ове две формације су након окончања рата у Босни и Херцеговини трансформисане у Војску Федерације БиХ. Истовремено са настанком Српске Републике Босне и Херцеговине (основана у Сарајеву 9. јануара 1992, а од 12. августа 1992. године – Република Српска) започео је и процес формирања Војске Републике Српске (12. мај 1992), која се ослањала на постојећу инфраструктуру, особље и наоружање Југословенске народне армије (ЈНА).

Након окончања оружаних сукоба у Босни и Херцеговини, потписивањем Генералног оквира мировног споразума (Дејтон, 21. новембар 1995), започео је процес постепене пацификације прилика у овој земљи.¹ У оквиру Анекса 1-А споразума било је утврђено да се најпре успостави прекид непријатељстава, које је подразумевало и повлачење оружаних снага Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине у складу са новим међуентитетским линијама разграничења.² Истовремено је напоменуто да све оружане снаге морају у потпуности да поштују сувереност и целовитост државе Босне и Херцеговине. У истом анексу било је прецизирано и формирање заједничке војне комисије ради размене и достављања информација између локалних оружаних снага. Овом комисијом председавао је командант међународних снага (*Implementation Force – IFOR*, од 1996. године *Stabilization Force – SFOR*). Истовремено је, у складу са Уставом Босне и Херцеговине (Анекс–4 Дејтонског споразума),³ било предвиђено оснивање сталне комисије за војна питања, коју сачињавају чланови трочланог Председништва са овлашћењима цивилног командовања оружаним снагама, и представници оружаних снага ентитета – Војске Републике Српске и Војске Федерације Босне и Херцеговине.⁴

Дејтонским споразумом успостављена је сложена државна структура, која је у многим сегментима тек требало да буде прецизирана и дограђивана. Присуство међународних војних снага и цивилних структура подразумевало је да су реформе у првој фази углавном формулисале међународне организације као НАТО, ОЕБС и УН. Утицај домаћих власти у наведеном контексту био је ограничен.⁵

¹ Видети: „Генерални оквир мировног споразума за Босну и Херцеговину“, Анекс I-A – Споразум о војним аспектима мировног договора и Анекс 1-B – Споразум о стабилизацији региона, у: *Дејтонски споразум*, ИП „Наша Борба“, Београд, Фининвест, Нови Сад, 1995, стр. 13–33.

² Исто, Анекс 1-А, Споразум о војним аспектима мировног договора, стр. 13–33.

³ Исто, Анекс-4, Устав Босне и Херцеговине, стр. 64–80.

⁴ Исто, члан V 5(а-с). Видети и: *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране*, Комисија за реформу одбране, Сарајево, 25. септембар 2003, стр. 47–56.

⁵ Denis Hadžović: „Defense Reform in Bosnia and Herzegovina“, in: Philipp Fluri, George Katsirdakis (Eds.), *Security Sector Reform in The New Partnership for Peace Members: Bosnia-Herzegovina, Montenegro, Serbia*, DCAF, Lugansk, 2007, pp. 42–59.

Важно је нагласити да при имплементацији војних сегмената Дејтонског споразума нису постојали значајнији проблеми. Штавише, они су спроведени успешније и брже од цивилних сегмената. Ипак, све до 2001. године, недостајале су институције надлежне за безбедност. У самом Дејтонском уговору одбрана није била дефинисана као област надлежности централне владе, већ је остављена у надлежност ентитетима, који нису смели да пре-те употребом силе нити да прелазе ентитетске границе. Уставом је само наведено да „све оружане снаге у Босни и Херцеговини треба да делују у складу са суверенитетом и територијалним интегритетом Босне и Херцеговине.“⁶ Нису постојали заједничка обука ни доктрина; велики износ јавних средстава непропорционално је трошен на војне буџете ентитета, чија контрола и транспарентност нису постојали.⁷

Почетком ове деценије, на иницијативу тадашњег Високог представника у Босни и Херцеговини, лорда Педија Ешдауна (Paddy Ashdown), отпочео је процес реформе сектора одбране, који је резултирао формирањем јединствених оружаних снага Босне и Херцеговине – 1. јануара 2006. године.

Ток реформе система одбране у Босни и Херцеговини: успешна постконфликтна консолидација оружаних снага

Превасходни циљеви реформе система одбране у Босни и Херцеговини били су везани за стварање функционалних и професионалних Оружаних снага БиХ под ефективном и ефикасном командом државних органа власти. Постојећи уставни оквир на нивоу државе, као и уставни и законски оквири система одбране на ентитетском нивоу, нису стварали реалне могућности за успешно окончање процеса придруживања Босне и Херцеговине Програму Партнерство за мир, што је био циљ који је прокламовало Председништво Босне и Херцеговине још јула 2001. године. С тим у вези, 8. маја 2003. године високи представник међународне заједнице у БиХ основао је и посебну Комисију за реформу у области одбране.⁸ Задатак Комисије био је да предложи смернице за успостављање структура

⁶ Устав Босне и Херцеговине, Члан V, Председништво.

⁷ Бисера Турковић: „Безбедност у Југоисточној Европи у наредних 10–15 година“ у: Иштван Ђармати и Теодор Винклер, *Поглед унапред: безбедносни изазови на Балкану до 2010. године*, Ист-Вест институт и Женевски центар за демократску контролу оружаних снага, Београд, 2002, стр. 205–224.

⁸ „Одлука којом се успоставља Комисија за реформу у области одбране“, Високи представник, одлука број 139/03, у: *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране*, исто, стр. 265–70.

компатибилних са израженим спољним и безбедносним циљевима Босне и Херцеговине, закључно са чланством у Партнерству за мир, НАТО и Европској унији.

Први Закон о одбрани Босне и Херцеговине⁹ био је усвојен у Парламентарној скупштини, 1. децембра 2003. године. У складу са наведеним законом оба босанскохерцеговачка ентитета очувала су властите оружане снаге, док је на државном нивоу уведена недовољно ефикасна и ефективна команда. Поред наведеног, постојали су проблеми у вези са постојањем две етничке компоненте — Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране – у оквиру Војске Федерације БиХ, које су и даље биле надлежне за свакодневно руковођење оружаним снагама. Истовремено је било основано Министарство одбране БиХ при Савету министара, као и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ и Оперативна команда. Такође, једна од основних критика овог закона била је усмерена на недовољност и неадекватност капацитета за надзор и парламентарну контролу двокомпонентних Оружаних снага БиХ. Комисија за реформу одбране у Босни и Херцеговини је, с тим у вези, оценила да наведени закон није компатибилан са критеријумима Програма Партнерство за мир, па је предложила да се на нивоу БиХ донесе нови закон, као и да се изврше суштинске измене ентитетских устава и органских закона.¹⁰

Током 2004. и 2005. године Комисија за реформе у сектору одбране наставила је са радом. То је резултирало и усвајањем новог Закона о одбрани Босне и Херцеговине, 28. децембра 2005. године¹¹. Истовремено је усвојен и Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.¹² Оба закона регулисала су формирање јединственог система одбране на нивоу државе Босне и Херцеговине и афирмисала састав и положај особља на служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Дефинисање савременог одбрамбеног идентитета Босне и Херцеговине и креирање јединствених Оружаних снага, заокружени су усвајањем Плана безбедносне политике Босне и Херцеговине, фебруара 2006. године у којој су наведени сви конвенционални и неконвенционални извори нестабилности у земљи.

⁹ „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 43, Сарајево, 29. децембар 2003, стр. 1042–9.

¹⁰ *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране, исто*, стр. 91–133.

¹¹ „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 88, Сарајево, 2005.

¹² „Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 88, Сарајево, 2005.

Основна начела Закона о одбрани Босне и Херцеговине (2005)

Новим Законом о одбрани Босне и Херцеговине уведена је јединствена структура и организација оружаних снага на територији ове државе. Тиме су нестала некадашња два ентитетска ланца командовања оружаним снагама. С тим у вези прецизирано је да Председништво БиХ, као највиши орган власти, има пуну контролу и право командовања над оружаним снагама. Поред колективног шефа државе, и Министарство одбране Савета министара Босне и Херцеговине, Заједнички штаб, Оперативна команда и Команда за подршку, такође, заузимају веома значајно место у новом командном ланцу. Оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Дом народа и Представнички дом), као и у претходном закону о одбрани, очувала су право парламентарног надзора над оружаним снагама.¹³

Закон о одбрани утврђује да су Оружане снаге Босне и Херцеговине „професионална, једина војна сила коју организује и контролише Босна и Херцеговина“.¹⁴ Законом је додатно прописано да Оружане снаге БиХ учествују у операцијама колективне безбедности, као и у операцијама подршке мира и борбе против тероризма. Оне су надлежне и да обезбеде одбрану Босне и Херцеговине у случају напада, да помажу цивилним органима власти у случају настанка природних и других катастрофа. Оружане снаге БиХ овлашћене су да се баве противминским деловањем и испуњавањем међународних обавеза земље.¹⁵

Планирање, контрола и вршење војнообавештајних послова поверено је посебном роду Оружаних снага БиХ, који пружа помоћ Обавештајно-сигурносној агенцији (ОСА) у складу са Законом о Обавештајно-сигурносној агенцији из 2004. године.¹⁶ У циљу координације активности на војнообавештајном плану предвиђено је да се између војнообавештајног рода Оружаних снага БиХ и Обавештајно-сигурносне агенције закључи посебан споразум.

Председништво БиХ је, у складу са Законом о одбрани, надлежно да од Парламентарне скупштине захтева проглашење ратног и ванредног стања, као и да одлучује о упућивању припадника ОС БиХ у мировне операције изван земље.¹⁷ Колективни шеф државе може и да овласти

¹³ „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *исто*, члан 10.

¹⁴ *Исто*, члан 2, став 1.

¹⁵ *Исто*, члан 4.

¹⁶ „Закон о Обавештајно-сигурносној агенцији“, *Службени гласник БиХ*, бр. 12/04. и 20/04.

¹⁷ „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *исто*, члан 11–12.

министра одбране да нареди употребу и размештај Оружаних снага Босне и Херцеговине у случају природних и других катастрофа и несрећа. Председништво је овлашћено и да одређује величину и структуру ОС БиХ у складу са законом, као и да води рачуна о праведној заступљености припадника три конститутивна народа, и осталих. У оквиру оперативних надлежности Председништво БиХ поставља начелника и заменике начелника Оперативне команде и команданта Команде за подршку ОС БиХ, као и његове заменике. Важно је напоменути и да Председништво БиХ унапређује војна лица, поставља и смењује генерале и именује војнодипломатске и војне представнике у међународним организацијама и дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине. Истовремено, Председништво утврђује безбедносну и одбрамбену политику, а са задатком пружања стратешких смерница у области одбране и спољних послова.

Министарство одбране и ресорни министар надлежни су за операционализацију стратегије одбране Босне и Херцеговине и организацију оружаних снага.¹⁸ У оквиру чланова 13. и 15. Закона о одбрани детаљно су набројана сва овлашћења ових органа. При именовању министра одбране предвиђено је да он и његова два заменика не могу припадати истом конститутивном народу.

Заједнички штаб Оружаних снага Босне и Херцеговине је „стручни орган потчињен министру одбране“¹⁹ и одговоран је за планирање, организовање и спровођење директива и наредби министра одбране. Наведени орган чине начелник Заједничког штаба, заменик начелника за војне операције и заменик за ресурсе и војно особље ОС БиХ. И при попуњавању састава Заједничког штаба ОС БиХ води се рачуна о пуној заступљености конститутивних народа и осталих у складу са пописом становништва (који је у овој некадашњој југословенској републици био одржан годину дана пре отпочињања сукоба – 1991. године).

Оперативна команда ОС БиХ је „оперативни командант“²⁰ за тактичке јединице, а затим и за све мисије и обуку и мултинационалне вежбе. Командант Оперативне команде је директно подређен начелнику Заједничког штаба. Са друге стране, Заједничком штабу ОС БиХ подређена је и Команда за подршку која је надлежна за персонал, логистику, обуку и доктрину.

Стална комисија за војна питања,²¹ која је била формирана у складу са дејтонским Уставом Босне и Херцеговине, након окончавања процеса ре-

¹⁸ Исто, члан 13–19.

¹⁹ Исто, члан 20, став 1.

²⁰ Исто, члан 25, став 1.

²¹ Исто, члан 32.

форме одбране добила је искључиво саветодавну функцију. С тим у вези она разматра и даје своја саветодавна мишљења о безбедносној и одбрамбеној политици, постављењима начелника и заменика начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, и команданта и заменика Оперативне команде и Команде за подршку.

Унутрашња контрола Министарства одбране поверена је *Генералном инспекторату*²² који је формиран као засебна организациона јединица. Посебан надзор посвећен је спречавању сукоба интереса, забрани политичког деловања и обавезе придржавања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Законом је предвиђено и доношење посебног Кодекса понашања за све припаднике Оружаних снага БиХ.²³

Законом о одбрани Босне и Херцеговине дефинисано је да се „Оружане снаге састоје од професионалног војног особља, припадника резервног састава, цивилних лица и кадета.“²⁴ Новину у овом закону представља чињеница да је резервни састав Оружаних снага БиХ сачињен од професионалних лица, што подразумева да се укидају одредбе ентитетских закона о мобилизацији лица. Целокупну евиденцију о резервном саставу ОС БиХ убудуће ће водити општински органи, а не, као до сада, локални војни одсеци. Резервни састав, такође, не може прелазити више од 50% професионалног војног састава.²⁵ Истовремено је укинута и обавезна регрутација лица у Босни и Херцеговини, почевши од 1. јануара 2006. године.

У оквиру Оружаних снага Босне и Херцеговине биће формиране три пешадијске бригаде, које на одређени начин представљају наставак некадашњих оружаних формација — Армије Републике Босне и Херцеговине, Хрватског вијећа обране и Војске Републике Српске. Инжењерија, везе и артиљерија биће организовани кроз мање пукове и у оквиру њих биће формиране три организационе јединице које ће припадати трима бригаама. Поред наведене три бригаде ОС БиХ имаће и бригаде за техничку подршку и авијацију и противваздушну одбрану (прилог 1).

Сви припадници Оружаних снага Босне и Херцеговине морају полагати истоветну заклетву у којој се наглашава значај очувања суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Босне и Херцеговине.²⁶ Такође, они морају на левом рамену носити обележја својих пукова, док ће на десном рамену носити заставу Босне и Херцеговине, која уједно представља и обележје Оружаних снага.

²² Исто, члан 53–55.

²³ Исто, члан 52.

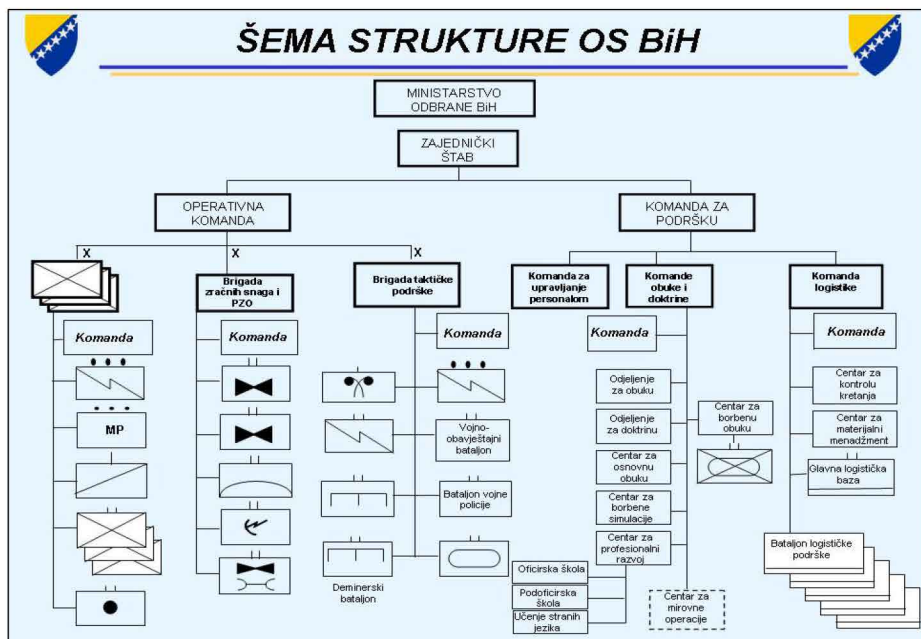
²⁴ Исто, члан 33.

²⁵ Исто, члан 37.

²⁶ Исто, члан 56.

При попуњавању састава Оружаних снага Босне и Херцеговине водиће се рачуна о националној заступљености у свим структурама. То подразумева да ће се као основа за попуњавање састава и командних структура Оружаних снага користити попис становништва, који је био обављен 1991. године у БиХ. Закон о одбрани предвиђа и све модалитете преношења функција, овлашћења, имовине и архива са ентитета на државу Босну и Херцеговину.²⁷ Истовремено је предвиђено и укидање ентитетских министарстава одбране до 1. јануара 2006. године.

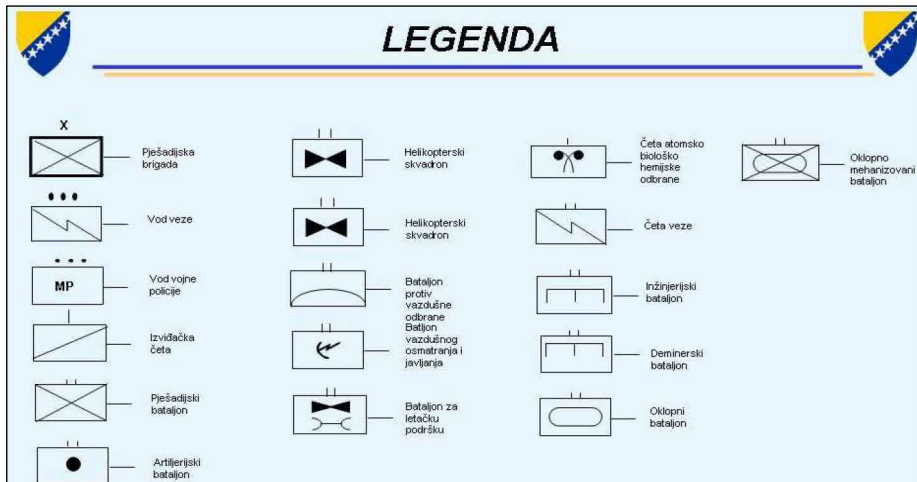
Увођење јединственог буџета на нивоу државе требало би да обезбеди стабилно финансирање Оружаних снага БиХ и успешно окончавање процеса реформе одбране. У вези са пројектовањем буџета Босне и Херцеговине у области одбране посебну улогу имаће Министарство одбране.²⁸

Прилог 1 – Шема организационе структуре Оружаних снага Босне и Херцеговине

²⁷ Исто, члан 67–74.

²⁸ Исто, члан 75–78.

Извор: Званична интернет презентација Министарства одбране Босне и Херцеговине, интернет, http://www.mod.gov.ba/bos/bos_os.html, 15/04/07.

Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (2005)

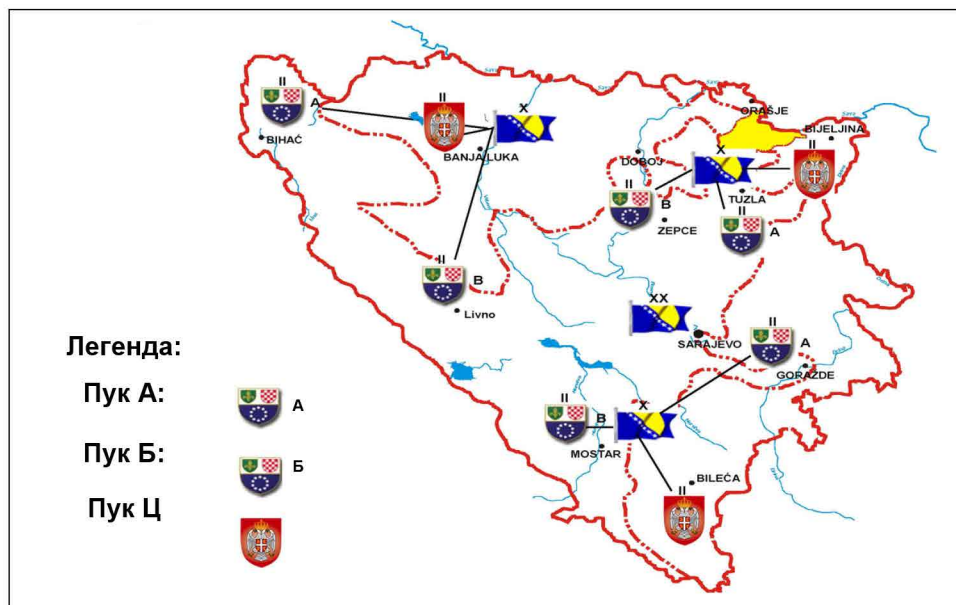
Истовремено са Законом о одбрани, у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, 28. децембра 2005. године, био је усвојен и Закон о служби у Оружаним снагама БиХ.²⁹ У овом изузетно важном правном акту наведени су сви критеријуми неопходни за успешно управљање људским ресурсима у војној служби. С тим у вези битно је истаћи да су при формулисању одредаба овог закона коришћени стандарди везани за службу у оружаним снагама држава чланица Северноатлантског савеза.

Закон о служби у Оружаним снагама БиХ предвиђа да укупни персонал ових формација чине војна и цивилна лица, као и кадети.³⁰ Професионална војна лица су војници, подофицири, официри и генерали. Битно је напоменути да је у складу са чланом 155. Закона о служби у ОС БиХ предвиђена јасна хијерархија чинова припадника ове војне формације. Чиновни војника су: војник, војник I класе, каплар, а чиновни подофицира: водник, старији водник, старији водник I класе, заставник и заставник I класе. Потпоручник, поручник, капетан, мајор, пуковник и бригадир су чиновни официра на служби у ОС БиХ, док су чиновни генерала – бригадни генерал, генерал-мајор и генерал-пуковник.

²⁹ „Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине“, *исто*, бр. 88.

³⁰ *Исто*, члан 3, став 1.

Оружане снаге БиХ састоје се од видова (копнена и авијација и противваздушна одбрана), родова и служби.³¹ У оквиру члана 6. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ наведено је да „пешадијски пукови баштине идентитет и војно наслеђе јединица и конститутивних народа (Бошњака, Хрвата и Срба) из којих потичу: Армије Републике Босне и Херцеговине, Хрватског вијећа одбране и Војске Републике Српске.“³² Наведени пешадијски пукови, међутим, немају оперативна ни административна овлашћења, али имају малу команду и персонал (прилог 2) углавном церемонијалне природе.

Прилог 2 – Локације пешадијских пукова

Извор: *ОС БиХ: једна сила за 21. вијек*, Комисија за реформу одбране, Сарајево, септембар 2005, стр. 187.

Закон о служби у Оружаним снагама БиХ садржи све опште и појединачне услове везане за пријем у службу — услове пријема, начин расписивања конкурса и закључивања индивидуалних уговора о раду.³³ У оквиру овог правног акта наведена су и сва права и дужности припадника Оружаних

³¹ Исто, члан 5.

³² Исто, члан 6.

³³ Исто, – Поглавље II – Пријем у професионалну војну службу.

снага БиХ, начин регулисања здравствене заштите, пензијског и инвалидног осигурања, радног времена и коришћења годишњих одмора.³⁴ Такође, закон садржи и прецизне одредбе о начину одређивања висине плате, додатака и других накнада, а затим детаљно регулише стандарде понашања, начин управљања каријером, унапређење припадника и оцењивање испуњености критеријума за унапређење. У вези са равноправним статусом припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине утврђен је и начин додељивања одликовања, награда и похвала, као и дисциплинска одговорност и начин престанка службе.

Управљање персоналном документацијом је у складу са Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине поверено Министарству одбране Савета министара.³⁵ С тим у вези оно је овлашћено да доноси подзаконска акта која треба да утврде начин вођења, контроле, ажурирања и располагања персоналном документацијом свих припадника Оружаних снага БиХ.

Закључак

Узимајући у обзир да је Босна и Херцеговина од 1995. године *via facti* (полу)протекторат међународне заједнице, јасно је да су при реформи сектора одбране у овој земљи управо канцеларија Високог представника и Комисија за реформу одбране, коју је он оформио, имале доминантну улогу.³⁶ Након спроведених реформи оружаних снага, у складу са стандардима Програма Партнерство за мир и Северноатлантског савеза, формиран је јединствен систем контроле Оружаних снага Босне и Херцеговине на нивоу државе. Важно је нагласити и да је захваљујући реформи одбране у БиХ постигнут потпуни цивилни надзор над оружаним снагама, као и пуна транспарентност свих питања одбране — финансирања, састава, начина командовања, итд. Једно од најважнијих достигнућа реформе одбране представља и превазилажење несугласица до којих је раније често долазило између два нивоа власти у БиХ, односно државе и њених конститутивних ентитета.³⁷

Рационализација активног и резервног састава некадашњих ентитетских оружаних снага постигнута је 2005. године, усвајањем Закон о одбрани и Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине. Истовремено је, узимајући у обзир сложену етничку структуру Босне и Херцеговине, при

³⁴ Детаљну анализу Закона о служби у Оружаним снагама БиХ видети у: *ОС БИХ: једна сила за 21. вијек*, Комисија за реформу одбране, Сарајево, септембар 2005, стр. 89–154.

³⁵ „Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине“, *исто*, члан 91–95.

³⁶ Видети: *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране*, *исто*, стр. 1–264.

³⁷ *ОС БИХ: једна сила за 21. вијек*, *исто*, стр. 11–21.

креирању њених оружаних снага, очуван својеврсни „национални кључ“, односно национални критеријум формирањем три пешадијска пука са седиштима у Тузли, Бања Луци и Мостару. Осликавање етничке структуре ове некадашње југословенске републике предвиђено је и при формирању Заједничког штаба, Команде за подршку и Оперативне команде оружаних снага БиХ, али и при именовању министра одбране и његових заменика.

Оружане снаге Босне и Херцеговине обликоване су и у складу са процесом стварних безбедносних изазова земље и јасне и недвосмислене одређености државног врха за приступање Северноатлантском савезу. Зато су и законска решења у области одбране одсликала стварне потребе државе и у потпуности рационалисала велика издвајања за ентитетске оружане формације. У периоду од 2002. до 2006. године укупна издвајања за одбрану у ентитетским буџетима смањена су за 55%.³⁸ Увођење јединствене командне структуре Оружаних снага БиХ омогућило је да се земља успешно припреми за приступање Програму Партнерство за мир, што се и десило на Самиту НАТО у Риги 29. новембра 2006. године. Приступање НАТО-у било је наведено као циљ Босне и Херцеговине у члану 80. Закона о одбрани из 2003. године, као и у одлукама Председништва БиХ.

Може се уочити да је процес реформе сектора одбране у Босни и Херцеговини умногоме успешнији од процеса трансформације полицијских снага у овој земљи који се и готово пет година након отпочињања још увек није завршио.³⁹ Узимајући у обзир да су постојеће компоненте Оружаних снага Босне и Херцеговине суштински „наследнице“ пробошњачке Армије Републике БиХ, Хрватског вијећа обране и Војске Републике Српске, односно некадашњих зарађених страна током рата у овој земљи (1992–1995), наведена реформа сектора одбране може се сматрати успешним процесом превладавања лошег наслеђа прошлодеценијских сукоба.

Веома битну одлику креирања новог одбрамбеног идентитета Босне и Херцеговине представља и професионализација персоналног састава њених Оружаних снага. Томе је допринело усвајање Закона о служби у ОС БиХ, захваљујући којем су утврђени јасни принципи везани за пријем, оспособљавање и унапређење лица на служби у овој војној формацији. Уследила је и провера војног ангажмана свих припадника ових формација током рата у овој постјугословенској републици. Циљ наведене акције био је да се свим лицима која су прекршила одредбе међународног хуманитарног права током рата у Босни и Херцеговини, онемогући да буду у саставу новоформираних Оружаних снага.

³⁸ исто, стр. 9.

³⁹ Џенана Халимовић: „Реформа ником не одговара“, *Радио Слободна Европа – Радио Слободал* Програм на јужнословенским језицима, Праг, 28. март/ожужак 2008, интернет, <http://www.slobodnaevropa.org/content/Article/1049591.html>, 15/04/2007.

Литература

1. „Генерални оквир мировног споразума за Босну и Херцеговину, у: *Дејтонски споразум*, ИП „Наша Борба“, Београд, Фининвест, Нови Сад, 1995.
2. *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране*, Комисија за реформу одбране, Сарајево, 25. септембар 2003, стр. 47–56.
3. Denis Hadžović: „Defense Reform in Bosnia and Herzegovina“, in: Philipp Fluri and George Katsirdakis (eds.), *Security Sector Reform in the New Partnership for Peace Members: Bosnia-Herzegovina, Montenegro, Serbia*, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, Lugansk, 2007, pp. 42–59.
4. Устав Босне и Херцеговине, Анекс 4, Генералног оквира мировног споразума за Босну и Херцеговину, у: *Дејтонски споразум*, ИП „Наша Борба“, Београд, Фининвест, Нови Сад, 1995, стр. 64–83.
5. Устав Републике Српске, *Службени гласник Републике Српске*, бр. 21/92, и Амандмани на Устав Републике Српске, *Службени гласник Републике Српске*, број 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/2002 и 30/2002.
6. Устав Федерација Босне и Херцеговине, *Службене новине Федерације Босне и Херцеговине*, бр. 1/94. и Амандмани на Устав Федерације Босне и Херцеговине, *Службене новине Федерације Босне и Херцеговине*, бр. 1/94, 19/97. и 22/2002.
7. „Одлука којом се успоставља Комисија за реформу у области одбране“, Високи представник, одлука број 139/03, у: *Пут у Партнерство за мир: извјештај Комисије за реформу одбране*, op. cit., стр. 265–70.
8. „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 43, Сарајево, 29. децембар 2003, стр. 1042–1049.
9. „Закон о одбрани Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 88, Сарајево, 2005.
10. „Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 88, Сарајево, 2005.
11. „Закон о Обавештајно-сигурносној агенцији“, *Службени гласник Босне и Херцеговине*, бр. 12/04. и 20/04.
12. Званична Интернет презентација Министарства одбране Босне и Херцеговине, Интернет, http://www.mod.gov.ba/bos/bos_os.html.
13. Zoran Sajinović: „Ongoing Defense Reform in Bosnia and Herzegovina: Challenges and Perspectives“, in: Anja H. Ebnoeter, Ernst M. Felberbauer, Mladen Staničić, *Security Sector Reform in South East Europe – From a Necessary Remedy to a Global Concept*, Vienna and Geneva, January 2007, pp. 63–74.